

Informatiepakket Horen, Zien en Schrijven

NT2- methode

Zelfstandig taalvaardigheid ontwikkelen

Horen, Zien en Schrijven (HZZ) is een NT2-methode voor nieuwkomers van tussen de zes en twaalf jaar oud. De methode is gericht op het ondersteunen van de schriftelijke verwerving van de taalvaardigheid via kijk-, luister-, lees- en schrijfactiviteiten. Kern van de methode vormen de zelfstandig door te werken werkboeken en de bijbehorende luisterfragmenten.

Uitgangspunten van de methode

1. **Centrale focus op woordenschat** – de nadruk ligt op de schriftelijke ontwikkeling van de Nederlandse woordenschat en woord- en zinsvorming. Doordat de oefeningen voortbouwen op eerder aangeboden woorden en taal is de tekstdekking volledig.
2. **NT2-didactiek** – de methode is gebaseerd op de vijfstappendidactiek voor Nederlands als tweede taal, die leerlingen begeleidt van receptief naar productief taalgebruik. De stappen zijn: horen/zien/lezen, aanwijzen/kiezen, nazeggen/naschrijven, antwoord op gerichte vraag schrijven en zelfstandig schrijven.
3. **Visuele en auditieve ondersteuning** – woorden en zinnen worden auditief ondersteund via luisterfragmenten en visueel ondersteund via afbeeldingen. Grammaticale principes worden verduidelijkt aan de hand van de kleurendidactiek van Zien is snappen.
4. **Zelfstandig werken en differentiatie** – na een korte instructie kunnen leerlingen grotendeels zelfstandig aan de slag. Er zijn luisteroefeningen voor niet-lezers en digitale oefeningen voor herhaling en automatisering. Het online oefenprogramma biedt individuele differentiatiemogelijkheden op NT2-stap of taalonderdeel.
5. **Lineaire opbouw** – de werkboeken lopen op in moeilijkheidsgraad. Nieuwe oefeningen en teksten bouwen voort op eerder aangeboden woorden en zinsvormingsconstructies. Dit zorgt ervoor dat leerlingen al vrij snel zelfstandig kunnen werken en succes ervaren en dat de stof op een natuurlijke manier wordt herhaald.
6. **Thematische werkwijze** – HZZ is opgezet rond acht hoofdthema's die aansluiten bij de leefwereld van de leerling, zoals school, wonen, familie en gevoelens. Deze thema's komen op elk van de drie niveaus terug, wat herhaling van de stof goed mogelijk maakt en leerlingen uitbreiding van de woordkennis binnen een thema biedt.

Materialen

De methode bestaat uit:

- **Startboek** – waarin leerlingen spelenderwijs kennismaken met HZS en de woordenschat en basisvaardigheden opbouwen om zelfstandig met de werkboeken te kunnen werken.
- **Werkboeken** – 24 thematische opgebouwde, zelfstandig door te werken werkboeken.
- **Luisterfragmenten** – deze zijn online te beluisteren en vormen samen met de werkboeken de kern van de methode.
- **Antwoordenboeken** – leerlingen kunnen zelfstandig hun werk controleren.
- **Online oefenprogramma** – voor extra herhaling en automatisering, afgestemd op de werkboeken.
- **Online toetsmodule** – voor controle van beheersing en instapadvies.
- **Printbladen** – leerlingen bouwen een persoonlijk naslagwerk en portfolio op.
- **Praatplaten** – om voorkennis te activeren en taalgebruik te stimuleren.
- **Spelmateriaal** – voor het stimuleren van taalgebruik en motivatie.
- **Handleiding** – toelichting op en verantwoording van de methode, uitleg over het werken met de werkboeken en per werkboek een overzicht van de aangeboden woordenschat, woord- en zinsvorming en aandachtspunten bij de oefeningen.

Let op, sommige materialen zijn op dit moment nog niet beschikbaar. Kijk op shop.bazalt.nl voor de actuele informatie.

Handleiding per niveau

1. de school

thema school

Woordenschat

zelfstandige naamwoorden	werkwoorden stammen	bijwoorden / bijvoeg- lijke naamwoorden	functiewoorden
de jongen	ik kleur het plaatje.	goed	een
de klas	ik knip het papier.	fout	en
de school	ik lees het boek.	moeilijk	1 - 12
de stoel	ik loop.	in	ja
de tafel	ik schrijf het woord.	ja	nee
de tas	ik sit.	nee	niet
de verf	ik teken het rondje.	op	op
het boek	ik zit.		
het meisje			
het papier			
het plaatje			

woordkader	handige stam
de doos	ik heet...
de muur	hoe heet jij?

Woord- en zinsvorming

oefening	oefening	inhoud
6	lidwoord	de, het
8	voegwoord	en
19 en 19	voorzetsel	ik op
20 en 21	tagenstelling	goed - fout
22 en 23	telwoord	1 tot en met 12*
24 en 25	onbepaald lidwoord	een
26 en 27	persoonlijk voornaamwoord	ik en jij
28 en 29	zeggende zin	ja en nee
30 en 31	ontkennende zin	met het woord 'niet'

* Aanleiding uit het Startboek

Let op: Het is hier nog niet nodig om expliciet in te gaan op de werkwoordstammen. Dat wordt tijdens het oefenen spelenderwijs ingespeeld.

Aandachtspunten

Oefening 17: ik kan dit
Het is van belang dat de leerling de betekenis van het geleerde werkwoord gebruikt in een nieuwe zin. Deze zin bestaat uitlopend uit woorden die de leerling eerder heeft gehad.

Oefening 18 en 19: ik - op
Dit is de eerste voorzetseloefening in HZS. Vanaf nu komt deze oefening regelmatig voor. De voorzetsels worden aangeleerd in combinatie met de woorden de muur en de doos.

Oefening 20 en 21: goed - fout, makkelijk - moeilijk
De begrippen goed en fout worden met een kruis, een kruis en met een simpel relevant beeld aangeboden. De begrippen makkelijk en moeilijk worden met twee puzzels en een eenvoudige en ingewikkelde reken som duidelijk gemaakt.

Oefening 22 en 23: getallen 1 tot en met 12
Voor deze oefening gaan we ervan uit dat de leerling de getallen 1 tot en met 12 al kent en kan schrijven. Als dat niet het geval is, raden we aan eerst het Startboek te maken.

Oefening 25: een
Het onbepaalde lidwoord een wordt ingevoerd. De leerling leest zelf welke tas rood of blauw wordt gekleurd. Een tas, het maakt niet uit welke! Hetzelfde geldt voor een stoel en een boek.

Oefening 26 en 27: ik - jij
Ik en jij worden geoefend in zinnen. Het is niet nodig om dieper op de werkwoorden in te gaan.

Oefening 27: hoe heet jij?
Deze oefening heeft een sociaal aspect, namelijk de leerlingen oefenen namen van elkaar en de klas. De een vraagt: Hoe heet jij? De ander schrijft de naam op en tekent er een gezicht bij.

Oefening 28 en 29: ja/nee
De leerlingen kunnen door het horen en zien van voorbeelden een vraagzin met ja en nee maken. Verduidelijk de woorden ja en nee door ja te knikken en nee te schudden. Bedenk wel dat niet alle leerlingen bekend zullen zijn met de betekenis van deze bewegingen.

Oefening 30 en 31: niet
De leerlingen begrijpen de betekenis van niet in een zin met een persoon die een handeling uitvoert, door voorbeelden van ontkennende zinnen te horen en te zien, zoals: Ik zit niet. Ik zit.

Oefening 32: ik kan dit
Het doel is het toepassen van de woorden in een vrije tekstopdracht, niet het opschrijven.

Oefening 33: ik hoor
De woorden die de leerlingen horen zijn het plaatje, de klas, het boek, de stoel. De woorden die ze ziet horen zijn de verf, de tas.

Oefening 34: ik lees
Het woord welkom is nieuw. Nieuwe woorden worden onderstreept en met een afbeelding uitgelegd. Deze nieuwe woorden worden naast teruggevraagd in de oefening Ik schrijf hierna.

Oefening 36 en 37
De leerling wordt uitgedaagd over zichzelf te schrijven met de woorden en de grammatica die hij heeft geleerd.

Luisteroefeningen 1 - 2 - 5 - 9 - 10 - 13 - 16 - 18 - 20 - 24 - 26 - 28 - 30 - 33

Deze oefeningen zijn geschikt voor alle leerlingen, ook voor wie nog niet (goed) kan lezen.

In de handleiding is voor ieder niveau een katern opgenomen waarin per werkboek een overzicht wordt geboden van de aangeboden woordenschat en de woord- en zinsvorming. Ook worden aandachtspunten voor specifieke oefeningen behandeld en is er een overzicht van de luisteroefeningen in dat werkboek, zodat je snel kunt zien met welke oefeningen je een leerling die nog niet (goed) kan lezen aan het werk kunt zetten.

Hieronder vind je enkele pagina's uit de Handleiding van Horen, Zien en Schrijven en aanvullende informatie over de methode.

Algemene handleiding

Toelichting en verantwoording

Colofon

Dit is een geheel herziene uitgave van Horen, Zien en Schrijven. De oorspronkelijke versie werd gemaakt door Edith Mulder-de Vree. Aan deze nieuwe versie werkten mee:

Werkboeken

Concept en hoofdredactie:	Marloes Alblas, Joyce Bommer, Eefje Cadée
Auteurs:	Joyce Bommer, Janneke Boone, Rosanne Vermaat
Projectleider vorm en beeld:	Anita de Jong en Marlies van der Wal
Bureauredactie en correctie:	Annette Schrier
Adviseurs:	Josée Coenen, Ans Drubbel, Lieke de Jonge-Gosen
Illustraties:	Ingrid ter Koele (alle figuren, werkwoorden en praatplaten) Henk Kemperman (muizen, huis, dagdelen)
Beeldredactie:	De beeldbalie
Beeldbewerking:	Sabrina Wakker
Foto's:	Shutterstock
Vormgeving:	PPMP Prepress (binnenwerk) DMARC, Goes (covers)
Drukwerk:	PrintSupport4u
Audio:	Studio Make

Handleiding

Auteurs:	Marloes Alblas, Eefje Cadée en Anne-Marie Dogger-Stigter
Vormgeving:	DMARC, Goes
Redactie:	Mirjam Aarsen en Marlies van der Wal
Correctie:	Leef in tekst

ISBN: 978-94-6118-389-7
Bazalt Groep, 1e druk 2026

© Bazalt Groep, 2026

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd of doorgegeven in welke vorm dan ook zonder schriftelijke toestemming van Bazalt Groep. Voor informatie over workshops, trainingen en coaching aansluitend bij deze uitgave, kun je terecht bij Bazalt Groep:

Educatieve uitgeverij
shop.bazalt.nl
uitgeverij@bazaltgroep.nl
088 - 557 0500

Training en implementatie
www.bazaltgroep.nl
info@bazaltgroep.nl
088 - 557 0570

BazaltGroepUitgeverij

@bazalt_groep_uitgeverij

Bazalt Groep

Voorwoord

***Horen, Zien en Schrijven* (HZS) is ontwikkeld voor leerlingen vanaf 6 jaar die vanuit een buitenland in Nederland komen. Ze spreken de taal niet en kunnen op een reguliere school dus niet meedoen met hun klasgenoten. *Horen, Zien en Schrijven* helpt om deze leerlingen zo snel mogelijk Nederlands te leren.**

Horen, Zien en Schrijven is een NT2-methode voor de schriftelijke verwerking van het Nederlands. Het programma biedt verwerkingsstof voor minstens 25 weken. Het is zo opgezet dat leerlingen er zelfstandig mee kunnen werken. Nadat de taal via luisterfragmenten eerst mondeling is aangeboden, gaan leerlingen aan de slag met het oefenmateriaal van *Horen, Zien en Schrijven*. Het programma is geschikt voor gebruik in taalklassen en op internationale scholen, maar ook in het reguliere basisonderwijs.

De eerste editie van *Horen, Zien en Schrijven* werd in 1998 ontwikkeld in opdracht van de Projectgroep NT2. Aan deze opdracht lag een verzoek van de landelijke OC-werkgroep (vertegenwoordigers van scholen op opvangcentra voor asielzoekers) ten grondslag.

In 2013 is deze uitgave herzien naar aanleiding van vragen en wensen van gebruikers; sindsdien is *Horen, Zien en Schrijven* veelvuldig gebruikt om Nederlands te leren.

De vraag naar *Horen, Zien en Schrijven* bleef het afgelopen decennium onverminderd groot. Echter, de visuele uitvoering van het pakket was verouderd en vroeg om vernieuwing; ook zagen we zaken die inhoudelijk beter konden. Vandaar het plan om wijzigingen door te voeren, de inhoud te updaten en vooral het uiterlijk aan te pakken. Al werkende zagen we echter dat we het pakket veel passender konden maken als we de inhoud (zowel de woorden als de grammatica), de uitvoering en de digitale leeromgeving volledig zouden herzien, met behoud van ingrediënten van de opzet waar leraren en leerlingen hun waardering al voor hadden uitgesproken. En dat hebben we gedaan. In plaats van een paar wijzigingen werd het een volledige herziening. We hebben hierbij gebruikgemaakt van de nieuwste wetenschappelijke inzichten en van de didactische aanpak van *Zien is snappen*. Op deze manier – en met grote dank aan onze oud-projectleider Anita de Jong – ligt er nu een compleet vernieuwd en up-to-date verwerkingsprogramma waarmee leerlingen een verzekerde start, een vertrouwde werkwijze met een verbeterde inhoud krijgen aangeboden om de Nederlandse taal gedegen eigen te maken!

Ik hoop dat leraren en leerlingen met veel plezier werken en leren met *Horen, Zien en Schrijven*!

Anne-Marie Dogger-Stigter
Manager Educatieve Uitgeverij Bazalt Groep

Inhoudsopgave

Inleiding	07
1 Uitgangspunten	08
1.1 Centrale focus op woordenschat	08
1.2 NT2-didactiek	08
1.3 Visuele en auditieve ondersteuning	08
1.4 Zelfstandig werken en differentiatie	09
1.5 Lineaire opbouw	09
1.6 Thematische werkwijze	09
2 Leerstof	10
2.1 Lineaire opbouw en niveaus	10
2.2 Opbouw van de werkboeken	10
Woordenschat	10
Woord- en zinsvorming	10
Leesteksten	11
3 Leermateriaal	12
3.1 Startboek	12
3.2 Werkboeken	12
3.3 Antwoordenboeken	13
3.4 Online oefenprogramma	13
3.5 Printbladen	13
3.6 Praatplaten	14
3.7 Spelmateriaal	14
3.8 Toetsen	14
4 Didactische mogelijkheden	16
4.1 Interactief taalonderwijs	16
Voorkennis activeren	16
Interactieve instructie	17
Begeleid (in)oefenen	17
Zelfstandig oefenen	17
Integratie	17
4.2 Coöperatief leren	17
4.3 Auditief en visueel materiaal	18
4.4 Differentiatie	19
Versnellen	19
Ongeletterdheid	19
Extra aandacht woordenschat	19
Individuele differentiatie	19

5 Start en begeleiding van nieuwe NT2-leerlingen _____ 20

5.1 Intake	20
Intakegesprek	20
Starttoets eerste opvang NT2	20
Leerlingen met eerdere opvang	20
5.2 Beginnen met het Startboek	20
Belangrijk vóór de start	20
Aan de slag	20
Verder met de werkboeken	21

6 Inhoudelijke verantwoording _____ 22

6.1 HZS en de opbouw van taal	22
6.2 Het niveau van HZS	22
6.3 Taalinhoud en didactische keuzes	22
Woordenschat	23
Woord- en zinsvorming	25
Taalconventies en didactische keuzes	26
6.4 Didactiek	28
NT2-didactiek	28
Vijfstappendidactiek in HZS	28
De betekenis staat voorop	29
Visuele grammatica	29
Instructiemodellen	30

7 Verantwoording opbouw en keuzes in de materialen _____ 31

7.1 Opbouw	31
Thema's	31
Werkboeken	31
Praatplaten	31
Portfolio en printbladen	32
Spellen en interactie	33
7.2 Keuzes in de materialen	34
Personages	34
Instructie via pictogrammen	34
Foto's en illustraties	34
Rol van audio	34
Rol van de moedertaal (talenbewust lesgeven)	34
Het belang van schrijven bij het aanleren van Nederlands als tweede taal	35

Bijlage: Spelvormen _____ 36

Literatuurlijst _____ 38

NT2-didactiek

Receptief

Stap 1: leerling hoort / ziet / leest het woord en de betekenis.

Kijk en luister (naar de plaatjes en de audio).

Stap 2: leerling doet iets: lijn trekken, omcirkelen, aanwijzen, kiezen. Alle informatie is bekend

(spieken in het werkboek is mogelijk).

Kijk, luister en wijs aan.

Reproductief

Stap 3: leerling zegt na of schrijft over.

Luister en zeg na.

Productief

Stap 4: leerling zegt of schrijft, geeft antwoord op een gerichte vraag.

Schrijf het woord onder het plaatje.

Stap 5: leerling zegt of schrijft in een meer open opdracht.

Combineert alle kennis van het Nederlands.

Schrijf drie zinnen over hoe jij eruitziet.

Kleurendidactiek Zien is Snappen

Wie?	verwijzingen naar personen	geel
Wat?	verwijzingen naar dieren en dingen	bruin
Waar? En Waarheen?	verwijzingen naar plaats en richtingen	paars
Wanneer?	verwijzingen naar tijd	oranje
Hoe? En Hoeveel?	verwijzingen naar hoedanigheid en maat	groen
Doet?/Doen?/Gebeurt?	handelingen	rood

Horen, Zien en Schrijven (HZS) is een methode Nederlands voor nieuwkomers van tussen de 6 en 12 jaar oud en ondersteunt de schriftelijke verwerving van de taalvaardigheid. Dit gebeurt via kijk-, luister-, lees- en schrijfactiviteiten. De papieren werkboeken vormen samen met de luisterfragmenten de kern van de methode. De methode is speciaal ontwikkeld voor leerlingen die nog geen Nederlands spreken en voor het eerst deelnemen aan het reguliere primair onderwijs of opvangonderwijs in Nederland.

De handleiding van HZS bestaat uit vijf losse katernen. In dit eerste katern staat het werken met HZS uitgelegd en is de verantwoording (achtergrond en theoretische basis) opgenomen. In de handleiding bij de werkboeken vind je een toelichting op de opbouw van de pagina's en uitleg over de vaste oefeningen die in elk werkboek aan bod komen en de terugkerende onderwerpen binnen het onderdeel Woord- en zinsvorming. De overige katernen vormen de handleidingen bij de werkboeken van niveau 1, 2 en 3. Daarin staat per werkboek een overzicht van de aangeboden woordenschat, de woord- en zinsvorming en aandachtspunten bij de oefeningen.

Dank!

Deze editie van Horen, Zien en Schrijven is tijdens de ontwikkelingsfase voorzien van feedback van verschillende basisscholen, taalscholen en taalcentra. We zijn de leraren van deze scholen erkentelijk voor hun medewerking. In het bijzonder wil ik bedanken: Cora Posthumus van het Taalcentrum Almere, Margaret de Block en Jackelien van den Boom van Elevantio, Fura Grol van het Etty Hillesumlyceum, Gerdien Boerhout van De Bataviaschool, Aurora Smit van Team Taal & Cultuur, Jacqueline van Herk van Mijnplein, Hans Hardeman van World Class, Manja van Woesik en Marieke Brandsma van De Notenkraaker en Milou Peter van De Springbok. Zonder hen was Horen, Zien en Schrijven niet verschenen in de vorm zoals het nu is.

Dank ook aan Estell Grootenhuys voor haar afstudeeronderzoek naar het activeren van voorkennis bij het gebruik van Horen, Zien en Schrijven, en aan Suzanne Ruster voor haar correctiewerk.

Ook zijn we veel dank verschuldigd aan diegenen die een bijdrage hebben geleverd aan deze vernieuwde editie. Allereerst zijn wij schatplichtig aan de bedenker en ontwikkelaar van de eerste editie, Edith Mulder-de Vree. Een woord van dank ook voor Josée Coenen, Ans Drubbel en Lieke de Jonge-Gosen voor hun deskundige en kritische commentaar op het vernieuwde concept en de uitwerking ervan. Dank ook aan Joyce Bommer, Marloes Alblas en Eefje Cadée voor hun taalkundige expertise in hun rol als inhoudelijk projectleiders. En dank aan Mirjam Aarsen voor haar bijdrage aan deze handleiding en aan het online oefenprogramma. Bedankt ook aan Annette Schrier voor haar scherpe blik op het materiaal en aan de collega's van Bazalt Groep voor hun feedback en aanmoediging tijdens dit project.

1. Uitgangspunten

Horen, Zien en Schrijven (HZS) is ontwikkeld vanuit de volgende aandachtspunten:

- centrale focus op woordenschat;
- NT2-didactiek;
- visuele en auditieve ondersteuning;
- zelfstandig werken en differentiatie;
- lineaire opbouw;
- thematische werkwijze.

Hierna staan deze uitgangspunten een voor een toegelicht.

1.1 Centrale focus op woordenschat

HZS richt zich op de schriftelijke ontwikkeling van de Nederlandse woordenschat. De leerstof is toegespitst op woordenschat, woordvorming en zinsvorming. Oefeningen bouwen voort op eerder aangeboden woordenschat en taalaanbod, zodat de tekstdekking vrijwel volledig is.

1.2 NT2-didactiek

De stappen uit de vijfstappendidactiek voor het Nederlands als tweede taal zijn leidend bij het aanbieden en verwerken van de woordenschat.

Deze opbouw gaat van receptief via reproductief naar productief taalgebruik. De duur van de receptieve fase verschilt

per leerling. Als een leerling zich veilig voelt, zal hij al snel spontaan reageren, en de aangeboden woorden gaan nazeggen en uit zichzelf iets vertellen. Dwing een kind nooit tot spreken!

De grammatica-opbouw is afgestemd op NT2-leerders: eerst eenvoudige onderwerpen zoals woordvolgorde en meervoudsvormen, daarna complexere onderwerpen zoals bijzinnen en werkwoordstijden.

Meer uitleg over de vijf stappen van de vijfstappendidactiek voor het Nederlands als tweede taal is te vinden in hoofdstuk 6 Inhoudelijke verantwoording.

1.3 Visuele en auditieve ondersteuning

De woorden worden binnen thema's aangeboden, en worden visueel en auditief ondersteund. Auditief door de combinatie met de luisterfragmenten die op www.hzs-digitaal.nl staan; visueel door grammaticale principes te verduidelijken aan de hand van de kleuren uit de kleurendidactiek van Zien is snappen.

Hiermee leggen we de basis voor het maken van zinsstructuren. De nadruk ligt op de betekenis, zoals verwijzingen naar personen, dieren en voorwerpen; naar handelingen; en naar plaats en tijd.

NT2-didactiek

Kleurendidactiek Zien is Snappen

Wie?	verwijzingen naar personen	geel
Wat?	verwijzingen naar dieren en dingen	bruin
Waar? En Waarheen?	verwijzingen naar plaats en richtingen	paars
Wanneer?	verwijzingen naar tijd	oranje
Hoe? En Hoeveel?	verwijzingen naar hoedanigheid en maat	groen
Doet?/Doen?/Gebeurt?	handelingen	rood

Met deze kleuren leggen we een fundament voor anderstalige leerlingen om Nederlandse zinnen te maken. Voor meer informatie en verdieping van deze werkwijze verwijzen we naar de boeken *Zien is Snappen* (Coenen & Heijdenrijk, 2023) en *De bovenkamer* (Coenen, 2025). De meeste zelfstandige naamwoorden krijgen in het enkelvoud het lidwoord *de*. Alleen een kleine groep woorden krijgt *het*; dit vormt de uitzondering. Bij de *Zien is snappen*-aanpak leren de leerlingen deze *het*-woorden expliciet kennen door voorwerpen of afbeeldingen een rode sticker te geven. Zo zien ze welke woorden binnen het thema het lidwoord *het* krijgen. De *het*-woorden moeten de leerlingen leren. Bij HZS is dit verwerkt door bij het aanbieden van de *het*-woorden het lidwoord te omcirkelen.

1.4 Zelfstandig werken en differentiatie

Leerlingen die kunnen lezen, kunnen na een korte instructie vrijwel zelfstandig met HZS werken. Voor leerlingen die niet of nauwelijks kunnen lezen, zijn luisteroefeningen beschikbaar. De leerling werkt voornamelijk in papieren werkboeken, met (bijna) volledig zelfstandig uit te voeren oefeningen. Aanvullend is er een online oefenprogramma beschikbaar.

1.5 Lineaire opbouw

De werkboeken van HZS hebben een lineaire opbouw: de oefeningen die een leerling in een bepaald werkboek tegenkomt, bouwen voort op eerder geleerde woorden en geoefende woord- en zinsvormingsconstructies. Ditzelfde geldt voor de lees- en luisterteksten die een leerling leest en/of (be)luistert. HZS heeft (vrijwel) 100% tekstdekking: elk woord dat in een tekst voorkomt, is in dat werkboek of in een eerder werkboek geleerd. Ook voor de gebruikte woord- en zinsconstructies geldt dit principe. Niet alleen zorgt deze opbouw ervoor dat een leerling al vrij snel zelfstandig en met succeservaringen kan werken, maar ook voor het op een natuurlijke manier herhalen van de lesstof is deze opbouw geschikt.

1.6 Thematische werkwijze

Elk werkboek van HZS heeft een thema. HZS is opgezet rondom acht hoofdthema's die aansluiten bij de beleavingswereld van de leerlingen. De woorden die binnen die thema's aangeboden worden, worden visueel en auditief ondersteund. Op elk niveau is er een werkboek met een onderwerp dat valt binnen dat thema. Elk thema komt dus op ieder niveau terug. Zo kun je een bepaald thema in de klas centraal stellen en beschik je over oefenstof op drie niveaus. In totaal zijn er 24 onderwerpen.

Onderaan pagina 11 vind je een overzicht van de thema's en onderwerpen op de drie niveaus >

Overzicht van de thema's en onderwerpen op de drie niveaus

Thema	Niveau 1*	Niveau 2	Niveau 3
school	1. de school	9. In de klas	17. Op het schoolplein
wonen	2. het huis	10. In de winkel	18. Op straat
lichaam	3. het lichaam	11. Kleren kopen	19. De dokter en de tandarts
natuur	4. naar buiten	12. De boerderij	20. Lente, zomer, herfst en winter
vrije tijd	5. spelen	13. Naar het zwembad	21. Op het strand
gevoelens	6. bang, boos, blij	14. Afspreken met vrienden	22. Ruzie
groeien	7. familie	15. De tuin	23. Wat wil je worden?
feest	8. eten	16. De juf is jarig	24. Feest in het park

* NB: in niveau 1 hebben de titels geen hoofdletter

Over de werkboeken

Woordenschat

1

1 de school	2 de klas	3 de tafel
4 de stoel	5 de jongen	6 <u>het</u> meisje
7 de tas	8 <u>het</u> boek	9 <u>het</u> papier
10 de schaar	11 de verf	12 <u>het</u> plaatje

9

1 ik loop.	2 ik sta.
3 ik zit.	4 ik kleur het plaatje.
5 ik lees het boek.	6 ik schrijf het woord.
7 ik teken het rondje.	8 ik knip het papier.

In het eerste deel van elk werkboek, Woordenschat, leren leerlingen twaalf zelfstandige naamwoorden en acht werkwoorden, ondersteund met afbeeldingen en luisterfragmenten. Bij onzijdige zelfstandige naamwoorden is het lidwoord 'het' omkaderd, analoog aan de rode stip van *Zien is Snappen*.

Woord- en zinsvorming

26 hij – zij

hij	zij
1 hij heet Tom. hij tekent een huis. ... <u>hij</u> tekent ... een huis.	 zij heet Leyla. zij tekent een huis. ... <u>zij</u> tekent ... een huis.

27 hij – zij

hij	zij
dit is een jongen. <u>hij</u> is bang.	dit is een meisje. <u>zij</u> is bang.
dit is Alek. <u>hij</u> is boos.	dit is Rosa. <u>zij</u> is boos.
dit is Tom. <u>hij</u> huult.	dit is Leyla. <u>zij</u> huult.
dit is de meester. <u>hij</u> lacht.	dit is de juf. <u>zij</u> lacht.

28 ik lach – hij lacht – zij lacht

ik	hij / zij +t
ik lach. ...ik lacht.	hij lacht. ... <u>hij</u> lacht.
ik huil. ...ik huult.	zij huult. ... <u>zij</u> huult.
ik stamp op de grond. ...ik stamp op de grond.	zij stamp op de grond. ... <u>zij</u> stamp op de grond.
ik schrik van de spin. ...ik schrik van de spin.	hij schrik van de spin. ... <u>hij</u> schrik van de spin.
ik vecht met Alek. ...ik vecht met Alek.	hij vecht met Alek. ... <u>hij</u> vecht met Alek.
ik geef een kus. ...ik geef een kus.	zij geeft een kus. ... <u>zij</u> geeft een kus.
ik heb pijn. ...ik heb pijn.	hij heeft pijn. ... <u>hij</u> heeft pijn.
ik ben bang. ...ik ben bang.	zij is bang. ... <u>zij</u> is bang.

In het tweede deel van het werkboek, Woord- en zinsvorming, worden via aanbodoefeningen en verwerkingsoefeningen onderwerpen als bijvoeglijk naamwoorden, voorzetsels, persoonlijke voornaamwoorden en het vervoegen van werkwoorden behandeld.

Integratie-oefeningen

17 Ik kan dit

Is het fout? Schrijf een goede zin.

Het meisje kijkt in de spiegel.

☒ goed
☐ fout

Zij zit voor de spiegel.

☐ goed
☐ fout

Zij draagt een pet op haar hoofd.

☐ goed
☐ fout

De rok past.

☐ goed
☐ fout

De trui is groen.

☐ goed
☐ fout

35 mijn schoolplein

Schrijf zinnen. Wat zie je op jouw schoolplein?

...Op het schoolplein staat...

Wat doe jij op het schoolplein? Hoe vaak doe je dat?

...Ik...

Wat vind jij leuk?

...Ik vind...

Wat vind jij leuker?

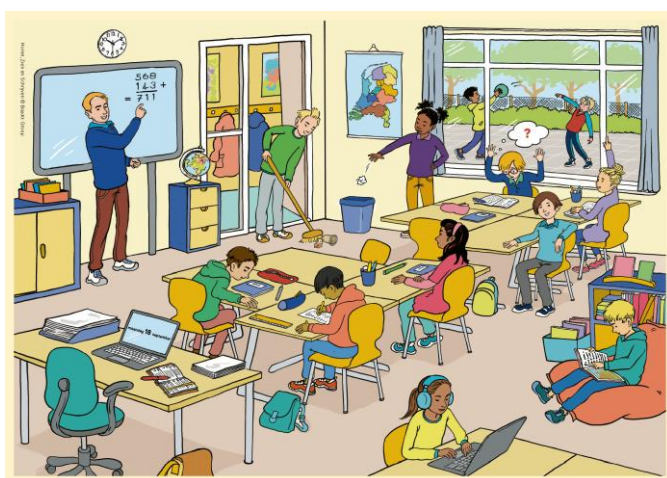
...Ik vind...

Wat vind jij het leukst?

...Ik vind...

In de beide delen is een integratie-oefening opgenomen met de titel 'Ik kan dit'. Deze oefeningen zorgen voor een koppeling van nieuwe inhoud aan inhoud uit de eerdere werkboeken en bevorderen transfer. De laatste oefening van elk werkboek is een vrije integratie-oefening. Hierin wordt de inhoud van het werkboek gekoppeld aan de beleavingswereld van de leerling.

Praatplaten

1

Ik zie	Ik zie
	
1. de stoel	9
2	10
3	11
4	12
5	13
6	14
7	15
8	16

In elk werkboek vanaf niveau 2 vind je praatplaten. Deze zijn ontwikkeld ter ondersteuning van de mondelinge taalvaardigheid en voor de activering van voorkennis. De praatplaten zijn ook als set apart te bestellen op A3-formaat.

Ik hoor - Ik lees - Ik schrijf

34 ik hoor

Ik hoor het woord.
Ik kleur het rondje.

35 ik lees

Een drukke dag

Het is zaterdag.
Rosa gaat 's ochtends naar het zwembad. Ze gaat samen met haar vriendin Leyla.
De vriendinnen zwemmen in het water.
Ze klimmen op de trap naar boven. En ze glijden van de glijbaan naar beneden.
Het zwembad is druk. Rosa is blij.

Rosa gaat 's middags naar de speeltuin.
Ze spreekt af met Tom en Yassin.
Rosa en Yassin zijn om 3 uur in de speeltuin maar Tom is er niet.
Rosa pakt haar telefoon. Ze belt Tom. Waar ben jij?
Tom zegt: ik ben op het grasveld. Ik kom!

Daar is Tom. Rosa en Yassin begroeten hun vriend.
Tom en Rosa en Yassin voetballen.
Ze spelen ook met het zand. En ze spelen op de wip.
Ze hebben plezier.

's Avonds eet Rosa soep en brood. Lekker!
Ze speelt een spel met haar familie.
En ze tekent. Ze tekent de glijbaan en de voetbal en de wip.
Rosa slaapt 's nachts lang en goed.

Wanneer gaat Rosa naar het zwembad?
☐ 's ochtends ☐ 's middags ☐ 's avonds

Wanneer gaat Rosa naar de speeltuin?
☐ in de ochtend ☐ in de middag ☐ in de avond

Rosa belt Tom. Waar is Tom?
☐ in het zwembad ☐ op het grasveld ☐ op de toren

Wat doet Rosa 's avonds niet?
☐ Zij eet niet. ☐ Zij tekent niet. ☐ Zij zwemt niet.

36 ik schrijf

schrijf: in met op ook de glijbaan druk speeltuin
beneden 's ochtends 's nachts belt haar hun
hebben daar

Een drukke dag

Het is zaterdag.
Rosa gaat _____ naar het zwembad.
Ze gaat samen met _____ vriendin Leyla.
De vriendinnen zwemmen _____ het water.
Ze klimmen op de trap naar boven. En ze glijden van de glijbaan naar _____.
Het zwembad is _____. Rosa is blij.

Rosa gaat 's middags naar de _____.
Ze spreekt af _____ Tom en Yassin.
Rosa en Yassin zijn om 3 uur in de speeltuin maar Tom is er niet.
Rosa pakt haar telefoon. Ze _____ Tom. Waar ben jij?
Tom zegt: ik ben _____ het grasveld. Ik kom!

_____ is Tom. Rosa en Yassin begroeten _____.
vriend.
Tom en Rosa en Yassin voetballen.
Ze spelen _____ met het zand. En ze spelen op _____.
Ze _____ plezier.

's Avonds eet Rosa soep en brood. Lekker!
Ze speelt een spel met haar familie.
En ze tekent. Ze tekent de _____ en de voetbal en de wip.
Rosa slaapt _____ lang en goed.

In het woord- en zinsvormingsdeel van elk werkboek zijn de oefeningen 'ik hoor', 'ik lees' en 'ik schrijf' als een vaste reeks opgenomen. De teksten in deze oefeningenreeks bevatten zowel lesstof uit het huidige werkboek als uit eerdere werkboeken. In de oefening 'ik hoor' luistert de leerling naar een tekst. Elke keer wanneer de leerling een bepaald woord hoort, kleurt hij een rondje onder de betreffende afbeelding. In 'ik lees' leest de leerling een tekst en beantwoordt hij meerkeuzevragen over die tekst. In 'ik schrijf' wordt dezelfde tekst aangeboden. De leerling maakt de tekst compleet door het juiste woord uit de lijst te kiezen en dat op de schrijflijn te schrijven.

Zien is snappen

26 maak een vraag

Rosa ~~leest~~ een boek.
~~Leest~~ Rosa een boek?

Yassin vangt de bal.
Vangt Yassin de bal?

Bo gooit de bal.
Gooit Bo de bal?

Alek veegt de vloer.
Veegt Alek de vloer?

Rosa heeft gymles.
Heeft Rosa gymles?

Leyla let goed op.
Let Leyla goed op?

Ik steek mijn vinger op.
Steek ik mijn vinger op?

In oefeningen waarin zinsbouw centraal staat worden zinsdelen gekleurd volgens de kleurengrammatica uit *Zien is Snappen*.

Over de antwoordenboeken

24 's ochtends - 's middags

Ik ~~op~~ 's ochtends naar school.
~~'s Ochtends op~~ Ik naar school.

Ik ~~slaap~~ 's nachts.
~~'s Nachts slaap~~ Ik.

Ik speel 's middags met mijn vrienden.
's Middags speel ik met mijn vrienden.

Ik lees 's avonds een boek.
een boek.

Leyla ligt 's nachts in bed.
in bed.

Yassin voetballt 's middags met Bo.
met Bo.

Papa smeert 's ochtends het brood.
het brood.

Rosa loopt 's avonds met de hond.
met de hond.

Oma en opa zitten 's middags in het park.
in het park.

24 's ochtends - 's middags

Ik ~~op~~ 's ochtends naar school.
~~'s Ochtends op~~ Ik naar school.

Ik ~~slaap~~ 's nachts.
~~'s Nachts slaap~~ Ik.

Ik speel 's middags met mijn vrienden.
's Middags speel ik met mijn vrienden.

Ik lees 's avonds een boek.
's Avonds lees ik een boek.

Leyla ligt 's nachts in bed.
's Nachts ligt Leyla in bed.

Yassin voetballt 's middags met Bo.
's Middags voetballt Yassin met Bo.

Papa smeert 's ochtends het brood.
's Ochtends smeert papa het brood.

Rosa loopt 's avonds met de hond.
's Avonds loopt Rosa met de hond.

Oma en opa zitten 's middags in het park.
's Middags zitten oma en opa in het park.

Van ieder werkboek is ook een antwoordenboek beschikbaar waarmee de leerling zelfstandig het eigen werk kan nakijken.

Heb je vragen?

Neem gerust contact op via 088 557 05 00 of kijk op shop.bazalt.nl/horen-zien-en-schrijven

Onze uitgaven bestel je eenvoudig via shop.bazalt.nl

Meer weten over onze trainingen? Kijk op bazaltgroep.nl